

A SZUK KÚT

— további részletek —

TOLNAI OTTÓ

GARRARD

Nemrég egy drága, legalábbis nekem drága, lemezjátszót vásároltam. És éjjel-nappal muzsikáltam nagy, vastag, dohánytapétás falú szobámban. Aztán, két hét múltot, hirtelen telítődtem. Majd hamarosan eljött a nap, amikor csöndben heverésztem pamlagon.

Ám mennyivel más csönd volt az!

Magad is kipróbálhatod: eressz oroszlánokat szobádba, s hagyd, tépjék szét a benne legelésző bárányokat vagy egymást. Meglásd, mennyire más minőségű lesz utánuk szobád csöndje.

Ülök a német muzsikus-istenek után maradt csöndben, mint Szophoklész és Shakespeare véres tragédiái után — s minden bizonynyal így is maradok örökre: előrebillenve kissé.

GALAMBTOJÁSNYI

Jégverés volt. Galambtojásnyi jég esett, mondtam.

Ó, egek, galambtojásnyi jég!

Térden állva keresgéltem-méricskéltem őket a fűben, de galambtojásnyit egyet sem találtam. Fejem búbján sem koppant galambtojásnyi. Kisebb és nagyobb, igen, de galambtojásnyi nem.

Tehát egyértelműen meggyőződtem: nem esett galambtojásnyi jég.

És mégis, és mégis!

Ismét belekezdve beszámolómba, az első szó, melyet kilökött a nyelvem: a *galambtojásnyi* volt. Szinte megijedtem, összetörik.

Miközben az ütések visszhangját mérícskélem koponyámban, megint csak azt kell mondanom: *galambtojásnyi*.

Mutató- és hüvelykujjam közé fogom e meleg szót, és sehogyan sem értem, mi köze a jéghez, jégveréshez.

AKÁR EGY SZÉP IMPRESSZIONISTA FESTMÉNY FEHÉR KALAPOS FIGURÁJA

Elállt az eső kisütött a nap. A májusi ünnepek alatt egy csörgő, zakatoló villanymelegítővel fűtöttem padlásszobámat, és most jó, nagyon jó, hogy csend lett és hogy végre kitarhatom az ablakot.

Kitárom tehát, és egy — végtelen! — pillanatra ottfelejtkezem a fényben, a fényözönben, és érzem, hogy elolvadok, el, akár egy szép impresszionista festmény kalapos figurája.

Mindezt azonnal fel kell jegyeznem, hogy aztán olykor emlékezetembe idézhessem e figurát, mely egy májusi hajnalon kockacukorként olvadt el a napokig mosott, sikált fényben. Feljegyzem és aztán sokáig bajlódok a szöveggel, pontosabban, a kockával, sokáig, mint egy szobrász. Hol túlságosan szabályosnak, hol pedig már formátlannak, sőt gömbbé töppedőnek találom. És fehérségét is fokozni lehetne még, mondom.

Valami bizonyosat erről a bizonytalan és anyagtalán pillanatról!

SZIGORÚAN A SZÉP, AZAZ A RÚT SZFÉRÁJÁBAN

Egy macskakoponya a bokor alatt!

Szaladunk megnézni, megpiszkálni. Így szaladhatnak az emberek — s egyszer majd mi is tán —, ha hullára lelnek. Fehér. Akár tenyerembe is vehetném, vegytiszta, amilyené csak a fagy, az eső és a nap tehet valamit.

De hiszen itt a komplett macska! Csak a prém ment el dorombolva, csak a hús nyávogva. A karmok maradtak. S a gerinc is. A

gerinc fényesre csiszolt, pörgetett olvasófüzére. Hol a lábak amortizőrje, amely minden bukást, zuhanást úgy tett a földre, akár az ősz a levelet?!

A macskát nem lehet agyonverni, nem lehet felakasztani. S íme e habzó bokor alatt egyszerűen kinyúlt.

A kert, mint dohogó illatszergyárhoz illik, azonnal át is lényegítette. Át a dögöt. Hányszor álltuk körül, mit sem sejtve, a bokor színes szökőkútját!

Szétterítettett szépen, akár egy legyező.

A dög — nehéz kimondani e szót Baudelaire után, anélkül, hogy azt mondanánk: *kedves*.

Igen, az egész szigorúan a szép, azaz a rút szférájában.

SZARUCSIPESZ

Száz éve nem volt olyan szép nap, mint tegnap. Ma beborult. Kékestetőn (hallom a rádióban) már esik a hó.

8 órakor három varjú ereszkedett a diófánkra. Előbb még a tyúktenyésztő diófáján álltak. Annak tetejét, úgy látszik, kevésbé verték le. Szinte dióra állhattak. S tán éppen azért billentek meg, szálltak át ide.

Nézik az udvart. Engem látnak-e itt benn az ablak mögött?

A kutya felnéz rájuk. A gerléket, verebeket, cinkéket már megszokta, de ezek a nagy fekete madarak szokatlanok számomra, nyugtalanítják, bár innen az én látószögemből: összetartoznak. Feketék. Szeretném, ha ideszoknának. Jövőre nem kell ennyire leverni a termést.

Átlátok a csőrükön, ahogy beborítva nagy szárnyaikkal a kis udvart egy-egy dióval fellebbennek, át, akár egy szarucsipesz szárai között.

VISSZHANG

A dinnyét megettük, Német néni — mondta valaki szemben a kórházzal. Különös véletlen, hogy e mondatot is nem fűrészelték ketté az állandóan szirénázó mentőautók.

Egy kis kocsmá előtt lassítottam éppen a lépteimet, és azon tűnődtem, miért áll így, ilyen szépen berendezve, felszerelve, zár alatt immár második éve. Ugyanis, nagyon megfelelne nekem nagy, a tartományi kórházra néző ablaka. Komoly megfigyelőállomásom-má lehetne. Regisztrálnám (természetesen a magam kis, semmis lírai kommentárjaival), kit visznek be, kit engednek ki, kit szállítanak az új temetőbe. Az utolsó bejegyzések természetesen rám vonatkoznának . . .

A dinnyét megettük, Német néni.

Nem fordultam meg, nem néztem meg a hangos és vidám férfit, sem Német (nem tudom, h-val írja-e nevét) nénit, de egészen a katedrálisig — tehát legalább negyedóráig — e mondatot ismételtettem.

A dinnyét megettük, Német néni.

Miféle dinnyéről lehetett szó május derekán?! Savanyított kis-dinnyéről tán? Fogalmam sincs. Persze feltételes reflexeim egyformán reagáltak a sárga, a görög és a savanyú változatra is.

A dinnyét megettük, Német néni.

Aztán egy szakadék, akusztikai szakadék következett, majd benn a rádióban, felvételezés közben, H. olyan különösen ejtette ki azt, hogy: *Pöstyén*, hogy a nap hátralevő részében ez visszhangzott bennem a fel-felzengő kórus és a pöstyéni park énekesmadarainak angyali kulisszája előtt.

Éjszaka, az ágyban, azon elmélkedtem, milyen különös, hogy azok a csöpp énekesmadarak egy akkora koncerttermet, mint amekkorá az ősi pöstyéni park, uralni tudnak, uralni anélkül, hogy egy kicsit is felemelnék hangjukat.

AZ IDEG ZÚGÁSA

Baba küldött bambuszgyökeret. Akár egy erős tehénszarv.

Ünnepélyesen elástuk a részben már felszámolt, feneketlen szemétdomb helyén. Na ez majd leköti, összemarkolja ezt a rossz sarkot!

És valóban, alig múlt egy hét és máris kardként, zölden izzó kardként döfött fel a földből.

Már vállamig ér. Igaz, nem is csoda, hiszen szinte naponta esik az eső. Ligetté lesz még ez a miniatúr pokol, mely hol összeroppant befőttesüveget, hol gumiabroncsot, hol fűrészessé rozsdásodott,

gyöngyházbetétes nyelű késeket dob ki magából. Ilija azt mondja, még az idén el fogja hagyni, ahogy ő mondta, le fogja pipálni a szomorúfüzet (amely akárha a föld alá akarna bújni fürtös lombjával).

Valahogy úgy vagyok bambuszunkkal, mint az új ismerőssel. Most már állandóan számolnom kell vele, gondolnom kell rá.

Tegnap, a gyakori esőzésekre panaszkodva, azt mondta az egyik bemondónőnek (akivel különben nagyokat szoktam beszélgetni a stúdiók előtti csöndben), hogy ez az idő csak bambuszomnak kedvez.

Bambusz, kérdezte. Igen, van egy bambuszbokrom. És mit fog majd a náddal csinálni, kérdezte.

Megzavart kérdésével. Picebotokat vágok majd a fiamnak... Szőnyegverőt A-néninek...

Azért kérdezte, mondta, mert bambuszrudak közé feszítve a legszebbek a faliszőnyegek...

Keleti képeket nézve egészen másképpen vizsgálom egyik központi motívumukat: a bambuszt.

Eugen Herigel kis könyvét (*Zen a nyilazás művészetében*) is egészen másképpen olvastam, mint olvastam volna a szépen növekvő, igekevő, törekvő bokor nélkül.

A maximálisan kifeszített íj a Mindenségbe (All) kapcsolódik.

Szinte minden egyes oldal elolvasása után ki-kitekintettem az ablakon, s szinte máris hallottam az íj idegének azt a semmivel se összetéveszthető zúgását, melyet, mint Herigel írja, aki csak egyszer is hallott, sosem is felejteti...

Agancstemetővé lesz udvarunk.

CIKLÁMENCERUZÁM 72 TÖKÉLETESEN ÁLCÁZOTT VÉSZKIJÁRATA

Lakásunk szellőztetése nincs megoldva. Ezt már akkor észrevettem, amikor először léptem be az előszobába, úgy is mondhatnám, hogy ez már akkor, abban a pillanatban is orrba vágott, orrba,

mellbe és gyomorszájon: a lépcső alatt afféle kis éléskamra volt elkerítve egy fémrúdra csíptetett, sötét mintás anyaggal (a lépcső akkor még barna volt, a karfa pedig sötétzöld) és nagyban csírázott, rothadt a krumpli; a fürdőszobából kicsapott a mosógép éme-lyítő párája; a nappaliban a szeneskályhába (KRALJICA PEČI) szerelt villany, akárha valami erős fűszert fújt volna a szemünkbe és a mennyezetre, amelyet később én próbáltam lemeszelni polikol-lorral; a konyha padlója teljesen elrothadt; a ház előtti rózsakertben levő emésztőgödör nem funkcionált az állandó talajvíz miatt, és már csak a vécén keresztül lélegzett, büfögött ijesztően nagyokat, akár egy ház alá bújt óriás hulló... Igen, már akkor megéreztem, bár inkább a feketébe öltözött tulajdonosnőt vizsgáltam, gondol-ván, biztosan haláleset miatt akarják elcserélni a házat.

Az improvizált éléskamrát eltüntettük, a konyhát lebetonoztuk, és új emésztőgödört, egész közlekedőedény-rendszert ástunk a szom-széddal, de a konyha, a fürdőszoba és a vécé szellőztetése továbbra is nyitott kérdés maradt.

Ajánkoztam tehát feleségemnek, hogy én majd kifúrom a meny-nyezetet mind a három helyiségben és egy-egy fehérre festet rövid csövet engedek le, amelyeknek felső végét finom dróthálóval fe-dem, de feleségem hallani sem akart akcióról. Félt, hogy csak megromgálom, leszaggatom a strukatúrt, ahogy ő mondta, lecibálom a mennyezeteket. Más stukatúr ez, kezdtem magyarázkodni, nem nád, de aztán gyorsan abba hagytam. Rendben van, gondoltam, és elálltam szellőztető-szisztémám kivitelezésétől, tűzbe dobtam a terv-rajzot is, elvégre nem lett volna ez azért olyan könnyű és egyszerű vállalkozás, nem egy barátom zuhant már le az egymásra rakott székekről, komoly sérüléseket szenvedve — akár nyakamat is tör-hettem volna...

Egy napon aztán mégis azon kaptam magam, hogy furkálom a mennyezeteket, a mennyezeteket, amelyeket ideköltözésünkkel én festettem a vattahengerrel, furkálom az új amerikánerrel, furká-lom, mint egy égi bányász, furkálom minden terv nélkül és nem-csak a konyhában, fürdőszobában, vécében, hanem a hálószobában, éléskamrában, a gyerekeknél, nálam, a nappaliban és az előszobá-ban is — természetesen csak képzeletben. De hát képzeletben sem olyan egyszerű felfúrni a padlásra, lefúrni a padlásról, padlásszo-bából. Nem. Elsősorban is rá kell állni, fel kell kapaszkodni vala-mire. És ha éppen nincs megfelelő alkalmatosság a helyiségben, ki

kell találni, be kell cipelni. És aztán: fúrni, fúrni képzeletben is, fúrni, fúrni, fúrni. Képzeletben is ki kell menni a konyhába az amerikánerért, be kell szorítani a legnagyobb fúrófejet stb. Képzeletben is fel kell tenni a napszemüveget, mert különben szemembe hullik a por, fel még akkor is, ha az egyik szára le van éppen törve.

Tele a lakás porral, cementdarabokkal, forgáccsal.

72 lyukat fúrtam eddig:

11-et a nappaliban

13-at a hálósobában

15-öt nálam

7-et a konyhában

6-ot a gyerekeknél

4-et a vécében

9-et a fürdőszobában

1-et a spájzban

6-ot az előszobában

Tehát összesen pontosan 72-t.

Egész nap porszívózok, hogy még képzeletben se csinálhasson problémát, ügyet nagy fúrásaimból a feleségem. Porszívózok, törölgetem a port a kék mintás erdélyi bokályokról, üveggyűjteményünk zöld erdejéről, a tengerikagylókról, a 67-es HÍD-díjról, a TV-ekránról, a kanizsai kisiskolások terakottáiról, az orosz fababák végtelen soráról, rézkörte gyűjteményemről, a porcelán Buddháról, az óriás, lila viasz-olvasófüzéről, rakom vissza helyükre az asztalokat, ágyakat, szekrényeket.

Most kezdem csak megérteni az egereket.

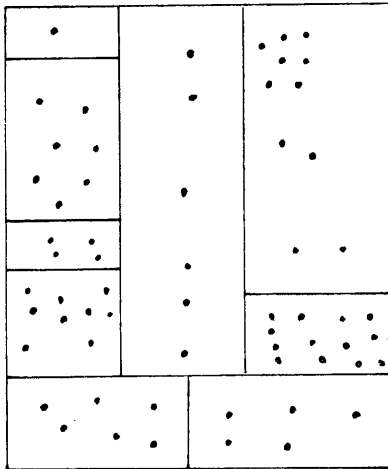
De miért is fúrom én fel, miért is fúrom én le a mennyezeteket, kérdezem magamtól hullafáradtan a kapaszkodástól, pipiskedéstől, az amerikáner hideg kék testén nyugtatva égő tenyeremet. Miért is lett rögeszmémme ennek az óriási láthatatlan szítának az elkészítése?

Hát nem tudom, kérdezem magam hűledezve. Nem. Nem tudom, csak fúrok, fúrok — teszem anélkül, hogy tudnám.

Tényleg, miért? Azért fúrsz, fúrsz, fúrsz, mondom stílusomat parodizálva, hogy minden pillanatban, minden helyről, minden helyzetből feldughasd ciklámenceruzádat a padlásra. És hogy minden pillanatban, minden helyről, minden helyzetből ledughasd ciklámenceruzádat a padlásról. Azért. Azért? Lehet, igen, lehetséges.

Egészen kis lyukakról van szó, 72 egészen kis lyukról, amelyeket gipsszel szépen kiigazítottam, eltüntettem, álcáztam, olyannyira, hogy legtöbbször már én sem veszem észre, csak az intuíció segítségével találok, találok el őket és dugom fel, dugom el, akár valami különös nagygyakorlaton, ciklámenceruzámat.

El kell készítenem a mennyezetek rajzát, térképét, a lyukak pontos megjelölésével és állandóan magamnál hordani. Mindössze egy kis, cigarettapapírnyi rajzról, ciklámenrajzról lenne szó, afféle kis ciklámendominókból összerakott csillagászati térképről, így valahogy:

Nézem, tanulmányozom e vázlatot, miért is oszlanak így, éppen így a lyukak, a ciklámenlyukak.

Látom, a nappaliban (11) a kerek, fehér asztal körül összpontosulnak, ott dolgozom ugyanis legtöbbit tavasszal és ősszel, ott a nagy ablaknál.

Sokat olvasok az ágyban, és hát a hálószoba felett van a padlás-szoba, ahol nyaranta dolgozom, pontosabban, hűvösebb nyári napokon, mivel még mindig nem izoláltam (13).

A fürdőszobában, a kádban csak újságot, folyóiratot olvasok, de annál többet álmodozom, álmodozom a pornográfplakátok alatt (9).

Az éléskamrában csak egy lyuk fúratott (1), mert ott sosem írok, olvasok, ám olykor megtörténik, hogy fülem mellett a ciklámenceruzával berontok valamiért oda is. Igen, akár a kereskedők, én

is fülem mellett hordom ciklámenceruzám, fülem mellett, akár boltos apám.

Így, azt hiszem, több lyuk már nem is szükségeltetik, bár sosem tudni, lehet, hogy a teljes és abszolút biztonsághoz el kell mennem 100-ig. És az is meglehet, hogy a palatetón is lyukakat kell majd fúrnom, lehet, hogy ciklámenceruzámat végül is majd az égbe kell feldugnom, egy hirtelen sikollyal, üvöltéssel kísért mozdulattal az égbe kell feldugnom, fellöknöm, felszúrnom — a mindenható fenekébe.

NETÁN VALAMI RÉST LELEK

Az évek folyamán mind komolyabb óhajommá lett, hogy bármi módon, bármi áron is: *A Pál utcai fiúk* gittegyületének tagjává legyek. Nem tudom, lehet-e, van-e módja ennek. Fogalmam sincs, lehetséges-e egy régóta nem létező, vagy sohasem is létezett egylet tagjává, aktív tagjává lenni.

Mindenesetre mind behatóbban tanulmányozom a pártok, egyletek és sóhivatalok történetét, mind behatóbban a nagy regényt és szerzője (M. F.) életét: netán valami rést lelek.

A MORZSA-CSILLAGKÉP

Mangelsdorff-koncert volt az M-stúdióban. Ő ma a legnagyobb trombonista. Így is mondhatnám: korunk legnagyobb trombonistája.

Én a dzsesszhez éppen e hangszeren keresztül jutottam el, hiszen legjobb barátom hangszere. Az annyira jellegzetes ajakmozgatás, kapkodó lélegzetével, a mozdulatok, különösen a nyál kicsorgatása, mind-mind olyannyira ismerősek nekem! Művészete teljesen lecsupaszított, kicsontozott, akár Pilinszky és Veličković művészete. És mégis, a kulissza mögött, s az erőfeszítésben ott a dzsessz, ritmusa, emléke bár. Pilinszky verscsonkjai felett is ott ama teljes égbolt és hát a nyugatos költészet közelsége; Veličković színterein is látni, hogy éppen most történt, vagy fog történni valami, noha csupán egy hurok csüng a porkupac felett...

D. aki délután már beszélgetett vele és fényképezte, azt mondja, már öt napja nem evett. Így még inkább szemmel látható a maxi-

mális, már-már emberfeletti erőfeszítés. Mennyi energiára, szenvedésre van szükség a dzsessz emlékének megőrzéséhez! (A mi zenészeink — akikkel szintén fellépett — hozzá viszonyítva muris mexicói muzsikuskok.) Milyen különös e teljes egészében intellektuálisnak nevezhető redukció után, a szemünk előtt padlóra csorgatott nyál!

Barátom, bár volt jegye, nem bírt eljönni (éppen a koncert előtt érkezett meg az anyósa), ezért egy kicsit helyette is hallgattam, sőt közben őt, a zenészt és költőt is láttam Mangelsdorff hajlott alakjában, az ő kétellyé, már-már kataleptikus bénasággá párolt, fogyasztott, aszalt dús temperamentumát, és magamat is, amint ugyanannál a mikrofonnál majdnem belefurdaltam *Nullás lisztembe*...

A háború alatt Németországban tiltva volt a néger zene; Mangelsdorff akkor kezdett játszani.

Bejelentették, hogy Mangelsdorff hozott magával lemezeiből. F-vel vettünk egyet-egyét és a koncert után elmentünk hozzá, hogy meghallgassuk őket. Az én lemezjátszóm éppen javításon volt.

Míg forogtak a lemezek, s kis fekete macskájuk (Suzy, akit reggelente már 5 nagy kandúr vár!) ölembe feküdt, átlapoztam F. újabb rajzait: akttanulmányok és egy az árokparton talált, ázott-fázott kis bugyelláris...

Künn békák nyögtek istenien, olykor látni is lehetett fehér hasukat, talpaikat az ablak- és ajtóüvegen.

Kissé előredőlve (éreztem, ahogy a szoba nedvessége csontjaimba húzódik), az asztalra meredve, a zenére összpontosítottam figyelmemet.

M.

A gúnár és az énekesmadár...

Száraz, mint egy nagy fafúvós...

Emberhangú réz...

Sokáig ültem úgy mozdulatlan, míg rádöbentem, mit is nézek tulajdonképpen.

A morzsákat az asztallapon!

Örökre így kell hagyni őket, próbáltam szólni, de Mangelsdorff távolodó ködszirénája még mindig túl erős volt ahhoz, hogy valami más is hallatsszon. Ez a végérvényes elrendezés.

Igen, akár a csillagok e néhány napos kenyérmorzsa a boltként megvetemedett polituros asztallapon.

Megjavították a lemezzátszómat, és most ismét látom az asztal sötét boltján csillogó morzsakristályokat. De most valahogy inkább a politúron, a politúrozáson, a politúrozó-tampon mozgásán, ritmusán a hangsúly.

A politúrozó lányok (mintha csak vér száradt volna kezükre) . . .

A paprikás lányok és hasító késeik . . .

Míg a koncert tartott és még F.-nél voltam, többször esett; hazafelé jövet, mint falba ütköztem az akác, a hárs illatába. Most ismét. Megrettenek: az idén sem tudom teljes intenzitásukban fogadni, élni az évszakokat?! Pedig hát én egészen küszöbükig másztam . . .

(Meddig tudom még áltatni magam? Nem évszakok, már napok sincsenek. Se csillagok. Morzsák se már.)

ÁTLESEK: MEGRENDÍTŐ LÁTVÁNY!

Míg a tengeren (pontosabban, a tengerben, bár nem napi tíz órát és nem is nyolcat, mint mondtam s te rámszoltál, de hetet biztosan) voltunk: elszaporodtak a házban az egerek.

Így, éjszakánként már nem szükséges lemezt tennem GAR-RARD-om korongjára (a korongot is tisztítani kellene olykor, az piszkol legjobban), anélkül is hallok, anélkül is érzem a ház telítettségét: tollaménál hirtelenebb iramodások, a malted finom harogása . . .

Lenyomoztam, a konyhaablak szűnyoghálóján keresztül hatoltak be. Diónyi nagyságú lyuk. Már meglehetett sértve (minden bizonynyal a felrakás alkalmával ütöttek mellé kiskalapácsukkal a szögnek) a háló, ők csak kitágították: szálankint haraphatták át. Lehet, egyikük foga le is tört közben — a párkányt vizsgálom, ám a por és szemét között nem látok gyöngyszilánkot csillanni . . .

El kellene kezdeni irtani őket.

Két pöttyes lábast már felpackeltem féldióval, de nem éhesek, elteltek a tömördek bekészített baromfieleddel (kukorica, cirok, árpa, koncentrát — a koncentrátot egy rossz könyökcsovön keresztül szállították el). Úgy látszik, csak fiadzani jöttek a vastag falak közé.

Szóval, el kellene kezdeni az irtást — természetesen, nem *szóval* és nem is az *irást*.

De valahogy most nem tudok bemelegedni. Nem zavarnak. Sőt. Annyi az állat a házban, miért zavarnának éppen a legkissebbek?

Pilinszki János *Végkifejlet* című könyvét középen fúrták át — istenem, miben gátolhatta, akadályozhatta őket?! —, akárha golyótalálat érte volna. Átlesek: megrendítő látvány!

A CSŐ

Egy testes, vörössesszőke fiatalember jött be az autóbusszállomás kávéházának teraszára 77. május 5-én, Újvidéken, pontosan 15 órakor.

Öltönyének különös barnája hihetetlen összhangban volt a dús bajusz és a fél arcot eltakaró pajszli rozsdájával. Már-már azt lehetné az ember, hogy az érkező illető éppen szőrzetének rozsdás árnyalataira a legbüszkébb — arra építi (külső-belső) lényét. Németországban, Svédországban pl. sok-sok ilyen erős-szőke (a szőrzet magától kezd parázslani), malacképu fiatalembert látni. Erősek és mégis, mintha a puhaság, a gyengeség monumentumai lennének egyben.

Határozott léptekkel jött be a még üres, nagy beton-virágágyásokkal határolt teraszra, ám egyáltalán nem feltűnően. Határozottan lépkedett, de lábai akárha puha masszába értek, merültek volna minden lépésnél.

Egy 4 cm, átmérőjű, 60 cm hosszúságú vascsövet tartott maga előtt.

Kit akar leütni?!

Senkit.

Biztosan utazik leütni valakit.

Úgy törhette valahol, mert az egyik vége friss, nyers csipkézetű. Nem tűnt volna fel az egész, ha barna öltönye nem lett volna kifogástalan, úgymond, szalonképes, vagy ha a cső hosszabb, rövidebb, vastagabb, vékonyabb lett volna. De ez a méret: *csak* ütésre, agyonverésre asszociálhat és semmi másra.

Ha üzletben vagy ócskatelepen vásárolta volna, akkor becsomagolják neki, legalább egy maszatos újságpapírosba. Igen, ha más célra szerezte volna, akkor az egyik kezében vagy a hóna alatt hozta volna.

Sört rendelt. A csövet az asztal alá tette, és jobb lábát finoman ráhelyezi. (Ez a típus öltönyhöz is szandált visel, szandált már májusban.)

Már-már végtelen találgatásba feledkeztem volna, amikor — magam számára is meglepően és teljesen váratlanul — hangosan fordultam asztaltársamhoz, aki szintén *hideg* sört kért volt, mint én és a szőke malacképű.

Kell egy ilyen jófogású cső, hogy agyonüssük vele . . .

Igen, mondta, mintha csak ő is hasonló elmélkedésből bukkant volna fel. Igen, kell.

Alig öt-hat perc múlva, három különböző irányba induló (kék) autóbuzson ültünk, az ablak mellett és mintha csak mind a hárman egy-egy (60 cm hosszú, 4 cm átmérőjű) vascsövet szorongatunk volna kezünkben.

A HŐSÖK KAPUJÁBAN

Volt itt az állatorvos, a Đura veterinar, ahogy a Telepen hívják, egy szimpatikus „tyúktolvajjal” (akit inkább el tudnák képzelni egy Jancsó-filmben, mint óljainkban: mielőtt bebújt, először mindig figyelmesen lepókhálózott a kertisöprű-csonkkal), és beoltotta a baromfit. Még a nyaralás előtt hívtuk, féltünk, mire visszaérünk, mind elhullik, meg is ígérte, hogy eljön, de hát csak most érkezett.

J. dolgozott, az esti híradót realizálta, én meg a kádban feküdtem éppen, amikor dörömbölni kezdtek az ajtón. Keljek ki, mondta beszaladva L., nem mernek bejönni a kutyától. Milyen állatorvos az, amelyik fél a kutyától, morogtam kikászálódva a kádból, az erotikus plakátok szorításából (nem foglalkozom velük különösebben, nem fixálom, nem bámulom őket, de hát: vannak, velem vannak, nagyon velem vannak immár egy évtizede — emlékszem, amikor D. a Limánon észrevette, hogy az egyik él).

44 csirke (ezek szerint: 3-at rántottunk ki mi és 3-at a kutya, testvériesen) és 20 tyúk = 90 + 10 a „tyúktolvajnak” = 100 dinár. Félttem, nem lesz elég pénzem, mert reggel már 65-öt kifizettem a kéményseprőnek, de még maradt is.

Duro kérdezte, milyen időnk volt a tengeren. Isteni, mondtam, jobb valóban nem is lehetett volna. Mondta, majd ők is mennek, elkapták felesége barátójétől brači nyaralójuk kulcsát. De előbb Szegedre fog menni: nimfapapagájait viszi a kiállításra. Mondtam neki, hogy mi visszavittük a nimfánkat a Vén Palihoz, és egy kanárit hoztunk helyette: istenien bugyborékol, majd a melódiák vékony szálait húzza a végtelenbe, hogy mint fényes síneken, hullámvasúton zötyögjön rajtuk kéjelegve . . .

Aranyhörcsögöket fog hozni Szegedről; a kórházaknak akarja tenyészteni őket. Majd menjünk el, nézzük meg őket, itt lakik a töltésen túl, a Teodor Pavlović utcában. Mondta, majd a kutya farkára is ad valami fekete port, a disznók sebeit szokta behinteni vele, lehet, hogy jobb lesz, mint ezek a spray-ok, amikkel mi próbálkozunk a vérző korbács kiszárítására . . .

A nagy dumában elfelejtettem különválasztani néhány vágni való csirkét, így most legalább tíz napig nem vághatunk belőlük — legfeljebb csak a kutya ránthatja ki őket. És a tojás is meg fog fogyatkozni, mondja a szomszédasszony a nyirfa alatti kispadról. Kár, mert éppen reggel készülnek L.-ék kivinni 200 darabot a piacra . . .

Egy hónapja lesz már lassan, hogy B. telefonált Szabadkáról: anyukám Szegeden van a kórházban, kivizsgáláson. Hívtuk apámat, de a telefon hülyén-üres volt. És elmentünk a tengerre, hiszen már különben is többször elhalasztottuk az indulást.

Olykor a hullámokon lebegve vagy az idősebb nudista nőket nézve, egy-egy pillanatra, mint valami szilánk, belém-belémhasított a kérdés: Szegeden lehet-e még?!

Ahogy hazajöttünk, azonnal telefonáltunk, de a telefon továbbra is úgy bűgött, akár egy ezer éve üres tengerikagyló: az óceánok sejtettek benne, de semmi konkrét hang, zaj.

Ma lejött a szabadkai nagymama (baracklekvárt főzni, nácikörtét tenni — és M. ajándékait is elhozta: aboriginal-bumeráng — meséli, azt hitték, vállfa-, kenguru- és koala-jelvények stb.), és új-

ságolja, hogy megváltozott a kanizsai telefonszámunk, egy 1-est tettek hozzá, most:

871-214

Azonnal hívom apámat. Anyukám még mindig Szegeden van!

Tán szemüvege... Igen, a szemüvegét minden bizonnyal ki kell majd cserélni... Az is lehet, hogy az egyik szemét le fogják zárni egy időre... Vagy a fogait kellett volna előbb kiszedni... Genny nincs... Meglehet, hogy reuma. Csöpögtetnek valamit a vérébe...

A főorvos, nemrégén jött Pestről, azt mondta, addig nem engedik ki, amíg meg nem állapítják a baját...

Orr—fül—gége: 2. emelet, 221-es szoba. A Hősök kapuján kell lemenni... Csütörtökön, szombaton és vasárnap van látogatási idő...

Ma csütörtök van (augusztus 7). Reggel megyek Szegedre.

Megnézem a nimfákat, és ha netán ráfutok Đuróra, az aranyhőrcsögöket is. Tehát, a Hősök kapuján le... Nem ismerem Szegedet, mindig J.-vel megyek, ő vezet, kormányoz, de most mégsem véhetem el a Hősök kapuját, nem, meg hát különben is szeretném már végigjárni múzeumait, képtárait, szeretném körülutapogatni Szeged szecesszióját...

Az ötvenes években anyám meglátogatta apámat az albán hátnál, a Prokletijén levő börtönben. Nem nagyon tudott szerbül, és hát hatalmas csomagját valamint az akkori utazási körülményeket is figyelembe véve, igen komoly vállalkozásnak tekinthető ez részéről — élete tán legnagyobb vállalkozásának. Megizzadt, forrásvízben mosakodott, forrásvizet ivott stb. És azóta kezdett érezni valamit az orra és a szeme között, afféle szinuszt, ami az utóbbi időben mind komolyabban kezdte kínozni, sőt a fülére is áterjedt. Elindult a fájdalom a fejemben, mondogatta. Húsz év múlva, a Dečani kolostor előtti kispadról, napokig fixáltam a Prokletije gesztenyés lankáit, forrásait, zord csúcsait...

Rég nem láttam már akkor, amikor egyszer véletlenül hazaugrottam és szép babaarcát összeomolva találtam, szürkén: mind kiszedték fogait. Megrettentem. Még mindig megállás nélkül dolgozott, takarított, készítette a reggelit, az ebédet és a vacsorát apámnak, de éreztem, valami borzasztó dolog történt. Kérésemre G.

megvizsgálta Szabadkán, kezelte (ő vette ki L. manduláját is). Jobb lett, majd ismét rosszabb. Felmerült az operáció lehetősége...

És most apám bevitte Szegedre. Napi 105 forint.

Írtam a nudistákról a Szempontba, az *azúr*-ról a magyar irodalomban, leadtam az URH-t Libanonról, csináltam egy 2 perces nekrológot a hétórás híradóba Féjéről — most tehát szabad vagyok, mehetek Szegedre. A Hősök kapuján le...

Igen, anyukámat megilleti a Hősök kapuja — elvégre, aki úgy tud takarítani, mosni, főzni, aki annyit neszezett, félt, rettegett életében, mint ő, az egyszerűen: *bős*.

Hazajött J. Mondja, Hua Kuo-fen 23-án fog hazánkba érkezni. Mondom, megyek Szegedre. Lejártak az útleveleink, mondja.

Behordom a madarakat a teraszról (a kanárit, a papagájt, a zebra pintyeket), veszem a MÜNCHENS GROSSES UND MODERNES SCHALLPLATTENHAUS DISCO CENTER-jének fekete-fehér nyolttasakját, amelybe Z. rakta a lemezeket (a legújabb Braxtont, Payant, Archies Scheepp

MAMA TOO TIGH-

jét, az Ornette At 12-őt és az ő tollasborítójú Mangelsdorffját), megyek, hogy lehallgassam őket és közben letisztázzam az egerekről írt fejezetet (íme: a prózavers mint életforma!), amikor Sz., aki szintén ott csetlett-botlott az ólban Đura és a „tyúktolvaj” körül, kiszólt az ágyból (augusztusban ő alszik az emeleten): veszünk egy aranyhörcsögöt. Természetesen, mondom, majd halkabban, inkább magamnak, egy párat.

Akár egy felvételen, látom anyukámat és a hörcsögöket a Hősök kapujában: a hörcsögök valóban aranyszínűek, aranyosak, és anyukám arca is aranyból van, csillog vakítóan.

Elsőnek a MAMA TOO TIGH-ot teszem a korongra, másodikként pedig természetesen, a Payant.

Hallom, ahogy J. bekapcsolja a mosógépet — katonaingem is benne van; összevázta a kutya.

NEVETSÉGES LENNE

Este van. Szépen ég a brikett a kályhában. Nem találok a vörös borítékot, elkeveredett a sárga és a kék dossziék között. Pedig kár, mert most fontos lenne az a feljegyzés első bricseszadrágról: szépen kidolgoznám itt a kályha lángja mellett.

A mentolos dobozban egy kis újságkivágás (Politika) van. Íme:

Nagradu radničkih saveta dobio Bojan Bem, Čačak, 3. oktobra Na 10. memorijalu Nadežda Petrovič, koji je otvoren u Čačku, dodeljena je tradicionalna nagrada radničkih saveta čačanskih organizacija udruženog rada. Ovog puta nagrada je pripala Bojanu Bemu iz Beograda za sliku „Crni pas”.

Nem volt róla tudomásom, hogy Bem valaha is festett fekete kutyát. Különben, fehér kutyáját áthoztam ideális helyéről, szobámba a dohánytapétára . . .

Tegnap rendeztettem verseskötetem kéziratát (egy klasszikus repóval ellátott desszertesdobozban tartom — még nincs címe, bár a napokban felírtam G.-nek néhány számításba jövő változatot: *világpor, nullás liszt, gipsz, láthatatlan púder . . .*), és úgy határoztam a *celebesz celebesz nélkül* című ciklusból kihagyom azt a versikét a bricskáról. De sehogyan sem tudom eldönteni, mit csináljak vele, mi legyen a sorsa, mert nevetségesnek tartom eltépni, eldobni, elégetni, ám felettébb nevetséges lenne megtartani is . . .